

OBSAH

Úvod.....	8
1. Uhorsko v období kapitalistického štátu a práva (1848 - 1918).....	9
1.1 Revolúcia rokov 1848 - 1849	9
1.1.1 Štátoprávne zmeny v rokoch 1848 - 1849 v Uhorsku.....	11
1.1.2 Slovenské národnno-politicke hnutie v priebehu revolúcie	15
1.1.2.1 Slovanský zjazd a júnové povstanie v Prahe	17
1.1.2.2 Slovenské výpravy a orgány povstania.....	18
1.1.2.3 Marcový prosbopis.....	22
1.1.3 Odstránenie základov feudálneho práva	23
1.2 Začlenenie Uhorska do jednotnej absolutistickej monarchie.....	27
1.2.1 Bachov pokus o jednotný veľkorakúsky štát	28
1.2.1.1 Dočasná správna organizácia a vojenská diktatúra	29
1.2.1.2 Bachova organizácia správy a súdnictva	30
1.2.1.3 Pomer štátu a cirkvi.....	33
1.2.1.4 Zavedenie rakúskeho právneho poriadku v Uhorsku.....	34
1.2.2 Obdobie provizória a príprava vyrovnania	35
1.2.2.1 Obnova konštitucionalizmu	35
1.2.2.2 Obnova uhorského právneho poriadku	39
1.2.2.3 Slovenské národnoslobodzovacie hnutie za provizória .	42
1.3 Slovensko v štátom a právnom systéme dualistickej monarchie (1867 - 1918).....	46
1.3.1 Rakúsko-maďarské vyrovnanie	46
1.3.1.1 Príčiny vyrovnania	47
1.3.1.2 Obsah vyrovnania	49
1.3.1.3 Spoločné veci	50
1.3.2 Slovenské národné hnutie po rakúsko-maďarskom vyrovnaní ...	51
1.3.3 Orgány štátnej moci a správy za dualizmu	56
1.3.3.1 Panovník.....	56
1.3.3.2 Parlament	57
1.3.3.3 Vláda	59
1.3.3.4 Najvyšší účtovný a kontrolný dvor	59
1.3.3.5 Župná a mestská samospráva.....	59
1.3.3.6 Uhorský kráľovský správny súd	63
1.3.4 Parlamentarizmus, volebné práva a politické strany	63
1.3.4.1 Uhorský parlamentarizmus	64
1.3.4.2 Volebné práva	64
1.3.4.3 Politické strany.....	65
1.3.5 Organizácia súdov a štátnych zástupcov.....	67

1.3.5.1 Riadne súdy	67
1.3.5.2 Osobitné súdy	67
1.3.5.3 Kráľovské štátne zastupiteľstvá	68
1.3.6 Právo a pramene práva	68
1.3.6.1 Kodifikačné práce	69
1.3.6.1.1 Občianske právo a civilný proces.....	70
1.3.6.1.2 Reforma manželského práva	71
1.3.6.1.3 Kodifikácia obchodného práva.....	72
1.3.6.1.4 Trestné právo hmotné a procesné.....	73
1.3.6.1.5 Správne právo.....	74
1.3.6.1.6 Oblast' hospodárskeho, sociálneho a pracovného zákonodarstva.....	75
1.3.6.2 Zbierka zákonov	78
1.3.6.3 Vládne nariadenia a štatúty	78
1.3.6.4 Súdna prax a decízie.....	79
1.3.6.5 Vojnové zákonodarstvo	81
1.3.7 Vzťah štátu a cirkvi	83
2. Prvá svetová vojna a vznik Československej republiky	85
2.1 Vypuknutie 1. svetovej vojny a politická situácia na Slovensku a v českých krajinách	85
2.1.1 Príčiny a vypuknutie 1. svetovej vojny	85
2.1.2 Ohlas vypuknutia 1. svetovej vojny v českých krajinách a na Slovensku.....	89
2.1.3 Počiatky česko-slovenskej vzájomnosti	92
2.2 Národnoslobodzovací zápas Čechov a Slovákov	95
2.2.1 Prvé projekty štátoprávnych zmien	95
2.2.2 Formovanie česko-slovenského zahraničného odboja	95
2.2.2.1 Slovenskí a českí krajania v USA	96
2.2.2.2 Slovenskí a českí krajania v Rusku	97
2.2.2.3 Československá národná rada v Paríži	99
2.2.2.4 Účasť Slovákov na odboji v Taliansku	103
2.2.3 Aktivizácia domáceho odboja	103
3. Obdobie prvej Československej republiky (1918 - 1938)	109
3.1 Zrod československého štátu.....	110
3.1.1 Vyhlásenie samostatnosti česko-slovenského štátu	111
3.1.2 Deklarácia Slovenského národa	112
3.2 Medzinárodné a vnútorné faktory vzniku československého štátu..	113
3.2.1 Prevzatie moci československými orgánmi	114
3.2.2 Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska	117
3.2.3 Slovenská republika rád	119

3.2.4 Pripojenie Podkarpatskej Rusi	120
3.2.5 Hranice Československej republiky.....	125
3.2.6 Prvé predstavy o štátnej symbolike.....	128
3.2.7 Zahraničná politika	130
3.3 Štátne zriadenie a politický systém.....	137
3.3.1 Dočasné ústava.....	137
3.3.2 Ústavná listina Československej republiky.....	141
3.3.3 Štátne symboly prvej republiky	147
3.3.4 Volebné právo a systém politických strán	149
3.3.4.1 Volebné právo	149
3.3.4.2 Parlamentné voľby	155
3.3.4.3 Politické strany.....	158
3.3.4.4 Inštitúcia tzv. Päťky	172
3.3.4.5 Postavenie T. G. Masaryka v systéme moci v štáte	173
3.3.4.6 Prehľad vývoja koaličných vlád.....	174
3.3.5 Národnostné menšiny a národnostná politika	177
3.3.6 Jazyková otázka	179
3.4 Štátny aparát prvej ČSR.....	180
3.4.1 Ústredné orgány štátnej moci a správy	181
3.4.1.1 Národné zhromaždenie	181
3.4.1.2 Prezident republiky	186
3.4.1.3 Vláda	187
3.4.2 Vývoj územných orgánov politickej správy	189
3.4.2.1 Prevzatie a prispôsobenie rakúskej a uhorskej správy ...	190
3.4.2.2 Župné zriadenie.....	192
3.4.2.3 Reforma štátnej správy v roku 1927. Krajinské zriadenie (1928 - 1938)	200
3.4.2.4 Vývoj mestskej a obecnej správy.....	206
3.4.3 Organizácia súdov, prokuratúry, advokácie a notárstiev	213
3.4.3.1 Organizácia súdov	213
3.4.3.2 Organizácia prokuratúry, notárstva a advokácie.....	220
3.4.4 Organizácia armády a bezpečnostných zložiek	221
3.5 Hospodárstvo a pozemková reforma.....	226
3.5.1 Požiadavky socializácie	229
3.5.2 Menová a daňová reforma.....	230
3.5.3 Peňažníctvo a bankovníctvo.....	231
3.5.4 Nostrifikácia	234
3.5.5 Kartely.....	235
3.5.6 Burza	237
3.5.7 Doprava a spoje.....	238
3.5.8 Prvá pozemková reforma	239

3.6 Právny poriadok a postavenie cirkví	242
3.6.1 Trestné právo.....	244
3.6.2 Občianske a rodinné právo	247
3.6.3 Obchodné a živnostenské právo	252
3.6.4 Správne právo.....	254
3.6.5 Sociálne a pracovné zákonodarstvo	257
3.6.6 Vzťah štátu a cirkvi	261
3.6.6.1 Cirkvi a náboženské spoločnosti	262
3.6.6.2 Odluka cirkvi od štátu	264
3.6.6.3 Modus vivendi.....	269
4. Pomníchovská (druhá) Česko-Slovenská republika	272
4.1 Cesta k Mníchovskej dohode	272
4.2 Neplatnosť Mníchovskej dohody	276
4.3 Vnútropolitická situácia na Slovensku.....	277
4.4 Ústavný zákon o autonómii Slovenskej krajiny	280
4.4.1 Snahy o autonómiu Slovenska	281
4.4.2 Uzákonenie autonómie Slovenska	282
4.5 Prvá viedenská arbitráž	286
4.6 Štátne a hospodárske zriadenie II. republiky	290
4.6.1 Štátne orgány II. republiky.....	290
4.6.2 Zmeny v systéme politických strán	292
4.6.3 Hospodársky režim II. republiky.....	295
4.7 Režim občianskych práv a slobôd	296
4.8 Slovenský právny subporiadok v pomníchovskej ČSR	297
4.9 Rozpad druhej Česko-Slovenskej republiky	298
5. Prvá Slovenská republika (1939 - 1945).....	302
5.1 Vyhlásenie Slovenského štátu	303
5.2 Nemecko-slovenská zmluva o ochrane	305
5.3 Ústava I. Slovenskej republiky.....	306
5.4 Verejná správa.....	312
5.5 Organizácia súdov a štátneho zastupiteľstva.....	313
5.6 Právny poriadok I. Slovenskej republiky	314
5.6.1 Recepčná norma Slovenského štátu	314
5.6.2 Právne vyjadrenie postavenia HSSS v štáte.....	315
5.6.3 Spôsobilosť na práva a právny poriadok	317

5.6.4 Rasové zákonodarstvo.....	318
5.6.5 Zmeny v občianskom práve	320
5.6.6 Trestné právo.....	321
5.6.7 Pracovné a sociálne zákonodarstvo.....	323
6. Hnutie odporu slovenského a českého národa	326
6.1 Formovanie organizačného vyjadrenia centier odboja v zahraničí..	326
6.1.1 Vytvorenie a činnosť Československého národného výboru v Paríži	331
6.1.2 Vytvorenie a štruktúra Dočasného štátneho zriadenia	335
6.1.2.1 Proces vzniku Dočasného československého štátneho zriadenia	335
6.1.2.2 Štruktúra Dočasného československého štátneho zriadenia..	337
6.1.2.3 Dekretálna činnosť prezidenta republiky v zahraničí	341
6.1.3 Medzinárodnoprávne uznanie československej štátnej reprezentácie v Londýne	345
6.1.4 Československo-sovietska zmluva z roku 1943.....	347
6.2 Domáca rezistencia	349
6.2.1 Začiatky slovenského hnutia odporu.....	350
6.2.2 Založenie Slovenskej národnej rady	353
6.2.3 Slovenské národné povstanie	355
6.2.4 Normotvorná činnosť povstaleckej SNR	357
6.2.5 Košické obdobie činnosti SNR	361
7. Od vojnovej katastrofy po Ústavu 9. mája	368
7.1 Predstavy a koncepcie povojnového štátoprávneho usporiadania ...	368
7.2 Košický vládny program a Slovensko	371
7.3 Štátoprávna a politická asymetria po roku 1945	376
7.3.1 Prvá pražská dohoda	377
7.3.2 Druhá pražská dohoda.....	379
7.3.3 Tretia pražská dohoda	382
7.3.4 Dodatok k tretej pražskej dohode.....	386
7.4 Obnova povojnovej parlamentnej demokracie	388
7.4.1 Inštitút Národného frontu.....	389
7.4.2 Dočasné národné zhromaždenie.....	392
7.4.3 Voľby do Ústavodarného národného zhromaždenia.....	395
7.4.4 Obnovenie národných výborov	398
7.4.5 Kríza Národného frontu	401
7.4.6 Od krízy k prevratu	403
7.4.7 Február 1948 v Československu	407
7.5 Právo v povojnovom období	412
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	414